

A keleti szárny

A keleti szárny

A keleti szárnyban élek, a Palota keleti szárnyában. Mindig is itt éltem, a keleti szárnyban, a nyugati szárnyba nem mehetek át. A nyugati szárnyba az előcsarnokon keresztül vezet az út, ám én nemhogy a nyugati szárnyba, hanem még csak az előcsarnokba sem léphetek be. Csak elképzelhetem, a nyugati szárnyat vagy az előcsarnokot; inkább csak az előcsarnokot képzelem el, a nyugati szárnyba inkább gondolatban sem lépek be. Úgy érzem, a nyugati szárny végzetlenül messze van – Babusa mama szokta használni ezt a szót: végzetlenül –, miközben valójában talán egyáltalán nincs olyan messze. Hiszen ott van, az előcsarnokon túl, az előcsarnok pedig mindjárt a keleti szárny hosszú földszinti oldalfolyosójából nyílik. Vagy pedig az első emelet kis előteréből is oda lehet jutni, a széles lépcsősoron át. De én csak a folyosókon mozoghatok, én nem léphetek be az első emeleti előtérbe, ahol a fehér lepellel fedett szárnyas zongora és a fehér lepellel fedett karosszékek állnak. Csak kivételes alkalmakkor léphetek be ide, és a Palotában kevés a kivételes alkalom. Legalábbis számomra kevés. Egyeseknek, beszélnek, minden egyes pillanat, amit a Palotában tölthetnek, kivételes. Számomra nem, számomra az lenne kivételes, az a pillanat, amelyet a Palotán kívül tölthetnék. Vagyis az nem kivételes pillanat lenne. Az inkább elképzelhetetlen. Ami elképzelhetetlen, az elképzelhetetlen. Csak a Palotáról tudok beszélni.

Nem tudom, mi a valódi nevem. A legtöbben egyszerűen csak gyermeknek hívnak. Vagy még így sem. Sokan nem vesznek tudomást rólam, akik meg igen, általában csak utasítgatnak, hogy menjek odébb. Vagy hogy tegyem ezt vagy azt oda meg oda. Ezek nem valódi munkák, tudom; valódi munkát Frederick tanácsos végez, meg Liebermann úr, aki Frederick tanácsos utasításait követi. Frederick tanácsos általában morcos, mert sok a dolga; nekem nincs sok dolgom, tulajdonképpen semmi olyan dolgom nincs, mint Frederick

tanácsosnak. Frederick tanácsos általában az irodája kicsi balkonján cigarettázik, és nagyon morcos, és nem veszi a telefonját, mert tudja, megint azok a mocskok hívják, ezt morogja ilyenkor, megint azok a mocskok, naphosszat ezt morogja. Frederick tanácsos mindig nyitva hagyja az ajtaját, és ha valaki megáll az ajtaja előtt, például Liebermann úr vagy éppen Niemayer tanácsos, akkor felhúzza a felső ajkát, és morgó hangot hallat. Egyszer Babusa mama azt mondta, Frederick tanácsos úgy morog, mint a sündisznók, amikor párzanak. A sündisznók néha beosonnak a Palota alagsorába; rózsaszín orrukat messziről ki szoktam szűrni, de még sosem hallottam, hogy hangot adtak volna ki; nem tudom, Babusa mama igazat mondott-e, szerintem a sündisznók némák. Ugyanúgy, mint azok a pelék, amelyek szintén be szoktak surranni az alagsorba. Ezeket mindenki gyűlöli, mert állítólag betegségeket hordoznak. Egyszer egyet magamhoz édesgettem. Finom puha volt az orra, még meg is csókolgattam. Valójában többször is megtörtént, nem tudom, hányszor.

Mások úgy szólítanak, patkány. Frederick tanácsos nem szólít sehogy sem, ő nem vesz rólam tudomást. Liebermann úr csak odébb szokott hessegetni, hess, hess, ezt mondja, Babusa mama szerint ezt a tyúkudvarban szokták mondani, s amikor ezt szóvá teszi Liebermann úrnak, az mintha kissé zavarba jönne. Liebermann úr mindig lótfut, ő javítja meg a dolgokat a keleti szárnyban, ha kilazul egy ajtópánt vagy eltörik egy székláb. Babusa mama azt mondja, mostanában egyre többször mennek tönkre a dolgok a keleti szárnyban, egykor ez nem volt így. Nem tudom, higgyek-e neki, mert nem mondja, mikor volt az egykor. Babusa mama öregnek tűnik, de a férfiak mégis szeretnek vele incselkedni. Olykor még Liebermann úr is. Olyankor úgy teszünk, mintha én nem lennék ott. Ilyenkor Babusa mama arca kisimul, a háta görnyedtsége eltűnik, a hajtincsei rugalmasabbak lesznek. De ezek rövid pillanatok, végül Liebermann úr mindig visszabújik abba a sötét komorságba, amiben érkezik. Nem tudom, honnan érkezik, pedig olykor követem őt a folyosón. De Liebermann úr végül mindig betér egy helyiségbe, ahova én már nem mehetek utána. Bevágja maga mögött az ajtót, mert tudja, hogy követem. Onnan aztán valahogy továbbhalad, mert soha nem ugyanott jön ki. Órákig várok az ajtó előtt, de Liebermann úr nem jön ki rajta. Aztán újra felbukkan valamelyik hosszú, keskeny oldalfolyosón. Mindig más szagokat hoz. Babusa mama néha azt mondja, Liebermann úr kutyák között hál, attól van ilyen áporodott szaga.

Marusja néha felsóhajt, amikor ruha nélkül lát, és azt szűri ki a fogai között, te nyomorult. Vagy, te nyomorék. Nem tudom, szánakozva mondja-e ezt vagy csak megszokásból. A Palotában ismétlődnek a dolgok, ezt már megfigyeltem. Számomra semmi sem elképzelhető a Palotán kívül. Semmi. Marusja fiatal, és tudom, hogy a teste kívánatos. Szeretem, amikor hozzám ér, pedig tudom, ő nehezen küzdi le az undorát. Akkor nem tudom, mért csinálja, mért mosdat, mért foglalkozik velem. Olykor, bár ezek a pillanatok inkább csak mintha képzeletben történhetek volna meg, az én riadt képzeletemben, úgy érzem, mintha Marusja szívesen érne hozzám. De ez, mondom, nem valós élmény. Rendesen az van, hogy szinte remegve győzi le az undorát, amikor meg kell érintenie a testem, még ha csak a szivacson keresztül teszi is. Marusja arca meglehetősen vaskos, bár van rajta némi finomság. Nem mond szép szavakat senkinek, de még a legdurvább szavakat sem tudja kellem nélkül kiejteni. Marusja haja sötétbarna, olyan, mint a ropogósra száradt és jó alaposan megbarnult falevelek, amelyeket ősszel Liebermann úr hord be a bakancsa talpán a Palotába. Marusja megveti Liebermann urat, ahogy Frederick tanácsost is, néha még azt is mondja rájuk, vájná ki a varjú a szemüket. Elképzelem, ahogy Frederick tanácsos ott cigarettázik a kis balkonján, amikor rászáll egy varjú a vállára, és hirtelen kicsípi a szemét.

Napközben sokan jönnek-mennek a Palota folyosóin. Ezek között is vannak, akik patkánynak szólítanak. Gyermekeknek csak azok hívnak, akik már ismernek. Inkább a nők és az asszonyok. Sok harmincas, kissé szomorkás szemű asszony járkál napközben a folyosón. Amikor megpillantanak, ahogy ott gubbasztok egy beugrásban, elsőre talán azt gondolják, útbaigazítom őket. Mikor jobban szemügyre vesznek, megbizonyosodhatnak róla, hogy semmi ilyesmit nem várhatnak tőlem. Nekem kikötötték, hogy senkit nem szabad útbaigazítanom. Úgysem érthetem meg, miért jöttek a Palotába, és hogy mi dolguk van itt. Azt sem érthetem meg, mi a dolga például Frederick tanácsosnak. Elég, ha azt látom, ahogy ott áll a kis balkonján, szívja a cigarettáját, és morog, miközben egyfolytában lármázik a telefonja. A telefoncsörgés betölti az egész keleti szárnyat, az összes falba beleszivárog, minden átveszi azt a förtelmes remegést. Értem Frederick tanácsost, amiért utálja őket, hogy épp most hívnak, mert bármikor hívnak, az rossz. Mindig rosszkor hívnak. Nem veszi fel, hogy megmondja nekik, ne most hívjanak, mert ha máskor hívnának, ugyanúgy rosszkor hívnának, és akkor megint meg kellene nekik mondani, hogy ne akkor hívjanak, de ne hívjanak máskor sem, mert az sem jó időpont a hívásra. Frederick tanácsosnak elege van belőle, hogy mindig rosszkor hívnak, ezért a foga között morog egész álló nap, és sorra szívja a vékony kis cigarettáit. Babusa mama azt mondja, Frederick tanácsos neurotikus, és Frederick tanácsosnak gyomorfekélye is van, ezért nem tesz jót neki, hogy állandóan ott áll a kis balkonon, dohányzik, és közben morog. Frederick tanácsos azonban nyilván nem tud mást tenni, mint hogy kimenjen a balkonra, és rágyújtson, mert odabent csak a munka várja, a papírok, az intéznivalók, a telefonok, és azok az alakok, akik meg-megállnak az ajtaja előtt, hogy bepillantsanak, mintha azt ellenőriznék, odabent van-e Frederick tanácsos, pedig hát csakugyan mindig odabent van, azaz odakint, a balkonon, ott pöfékel, és vörösödik a feje, mintha mindjárt szétrobbanna.

Babusa mama azt mondja, Frederick tanácsos magas rangú beosztott, őfölte már csak Petersen tanácsos áll, akinek az irodája odaát van, a nyugati szárnyban. Petersen tanácsos fölött pedig Rogov tanácsos áll, akinek szintén a nyugati szárnyban van az irodája, de nem a földszinten, mint Petersen tanácsosnak, hanem az első emeleten. Rogov tanácsos fölött is áll egy még magasabb rangú tanácsos, de mivel ők mind odaát vannak a nyugati szárnyban, nem tartom fontosnak, hogy megjegyezzem őket, Petersen tanácsost és Rogov tanácsost is csak azért jegyeztem meg, mert ők állnak közvetlenül Frederick tanácsos felett, de úgysem találkozhatok velük soha, úgysem láthatom őket soha, mert odaát vannak a nyugati szárnyban, én pedig soha nem mehetek át a nyugati szárnyba, még csak az előcsarnokba sem léphetek be, amely a keleti szárnyat elválasztja a nyugati szárnytól, így teljesen felesleges azon töprengennem, vajon kicsoda Petersen tanácsos, vagy hogy vajon hogy fest Rogov tanácsos, mert sem én nem mehetek át hozzájuk, ők pedig szintén nem fognak átjönni ide, hozzánk, ha már egyszer a nyugati szárnyban van az irodájuk, mert ezek a dolgok el vannak rendezve, és nyilván nem véletlenül vannak így elrendezve, és ami a Palotán belül egyszer el lett rendezve, az a Palotán belül úgy is marad, és ez mindenre érvényes.

Amikor azt képzelem, hogy Marusja leküzdi az undorát, és amikor hozzám ér, a testemhez ér, el tud feledkezni arról, hogy ez mekkora szenvedés a számára, olyankor azt is képzelem, hogy Marusja énekel nekem, nem igazán kivehető dalt, tehát nem kivehető és érthető szöveggel, inkább csak dúdol, dúdolgat valamit, mintha gügyögne, de dallamra, igen, a dallamot határozottan ki tudom venni, és ez afféle elringató dallam, mintha álomba akarna ringatni, miután megmosdatott, mintha arra készülne, hogy pihe-puha párnák közé fektetne, és még hozzám is bújna, hogy érezzem a bőre lágyságát és a finom illatát, amibe távoli, gyenge levendulaillat vegyül, és ilyenkor mintha végül, a dal végén egy leheletfinom csókot is nyomna a homlokomra, és közben törekeny mosoly ül az ajkán. Mikor magam-

hoz térek ebből a képzelgésből, látom, hogy Marusja arca ugyanolyan vaskos, mint korábban volt, és a szemében csípős könnyek gyülekeznek az erőfeszítéstől, hogy hozzám kell érnie, az érdes, rossz érintésű bőrömhöz, és egyáltalán azért, hogy rám kell néznie, mert nem ilyen látványt vár, és ezt már sosem fogja megszokni, mert ha már mostanáig nem szokta meg, akkor sosem szokhatja meg, és igazából sosem küzdheti le végképp az undorát, talán egyetlen röpké pillanatra sem, hacsak nem a képzeletemben.

Amikor nem kell hozzám érnie, amikor csak ott vagyok nála, és épp teát iszik, vagy csak bambul a semmibe, és hagyja, hogy odakuporodjam az irodája sarkába – bár ő sosem nevez irodának, azt mondja inkább, ez a szobája, mintha neki is a Palota lenne az otthona, mint nekem –, olyankor szokott nekem mesélni. Jobbára a Palotáról mesél, mert neki sincs nagyon más világa a Palotán kívül, na meg tudja, hogy én azt a másik világot úgysem érthetném meg, mert az enyém csak a Palota. És talán mesél bőven arról a másik világról is, de azt nem jegyzem meg. Azt megszűri az emlékezetem. Marusja undorral beszél a Palotáról, és minden alkalommal ott köt ki, hogy szeretne felmászni a Palota tetejére, hogy lássa, hogy van ennek a Palotának teteje, és hogy mi van ott, vajon madarak fészkelnek-e odafent, és hogy rálátni-e onnan a Napra, mert úgy képzelem, a Palota teteje olyan magas van, hogy onnan egyenesen rálátni a Napra, vagy legalábbis valamelyik másik bolygóra vagy csillagra, és amikor Marusja ilyenkor rám néz, elkacagja magát, mintha most ügyesen bolondot csinált volna belőlem. Pedig tudom, hogy ő maga is elhitte, ő maga hitte el a leginkább. És azt is tudom, valójában mért akarna oda felmászni. Nem az érdekelné, mi van fent. A lent érdekelné. Azért mászna fel oda.

Keserű Olga is azt mondja, Frederick tanácsos magas rangú beosztott, akivel nem érdemes ujjat húzni. Ujjat húzni, így mondja, néha meg, hogy packázni. A Palotában választékosan beszélnek, mert minden ilyen idebent, választékos, még ha belepte is már a pókháló. Babusa mama néha úgy mondja, patinás, és én ilyenkor az alagsorra gondolok, ahol ugyan semmi nem tűnik patinásnak, mert rozsdás szerkezetek hevernek odalent az egyes fülkékben, ahova csak én vagyok bejáratos, persze nekem sincs odabent semmi dolgom, de másnak sem, és nekem legalább annyi kijár, hogy lássam azokat a nagy halott szerkezeteket, amelyek egykor talán még lélegezhetek, de már régóta, időtlen idők óta itt nyugosznak, a Palota alagsorának a fülkéiben, ahova senki nem bejáratos rajtam kívül. Keserű Olga pedig soha nem engedi, hogy az alagsorról beszéljek, és hogy a pelékről beszéljek, nem akar tudomást venni ezekről a sötét ügyekről – ő nevezi így őket: sötét ügyek –, mert ő mindig azzal van elfoglalva, hogy ecsetelje, a Palota bizony milyen előkelő hely, és hogy soha jobb helyen nem kaphatott volna állást, és közben valami vizenyős káprázat remeg a szemében, azt hiszem, erre mondják, hogy önáltatás, mert Keserű Olga jól tudja, hogy be van zárva ide, mint egy szellem, és hogy a Palota fogva tartja, és hogy nem ő dönti el, mikor lép ki innen, mert könnyen lehet, soha nem léphet már ki. Úgy járhat, mint én. Babusa mama azt mondja, egyszer talán még én is kiléphettem volna, valamikor nagyon régen. Nem szeretem, amikor ezt mondja, ilyenkor valami sűrű nyák kezd mocorogni a gyomromban, mintha apró kis bogarakat nyeltem volna le, és most hancúrozni kezdenének odalent, és ez soká nem akar abbamaradni. Az alagsorra kell ilyenkor gondolnom, és az éjszakákra, amelyeket ott töltök, és amelyek olyanok, mintha sosem érnének véget.

Néha úgy érzem, csak az éjszakák vannak, amelyeket odalent töltök a Palota alagsorában. Egyedül vagyok ilyenkor, nincs sehhol se Babusa mama, se Marusja, se a morcos, tisztos-

séges férfiak. Egyedül vagyok az alagsor sötétjében, ahol ott alszanak azok a súlyos, halott szerkezetek a fülkékben. Kitágul ilyenkor minden, a Palota befalja az egész nappali világot, jobban mondva ez az éjszakai alagsor falja be, és én érzem, hogy csak ez van, és a többi az csak álom vagy képzelgés, minden, ami nappal van, és ami látható, a valóság ez, ami csak sötétség és azon kívül érzékelhetetlen, csak vaskosság, ami megengedi ugyan, hogy álmodjak és képzelődjek, de közben rajtam tartja a szemét, és mindvégig a fülemben suttogja, hogy vissza kell ténnem ide, az alagsor éjszakájába. Ez a valódi otthonom, és a nappal, a látható, az csak kirándulás. Bolyongok idelent, mert hiába ismerem tökéletesen ezeket a folyosókat és termeket és zugokat, az éjszaka képes bármikor összezavarni. Alsom néhány órát, és már máshol ébredek fel, átrendeződik körülöttem a sötétség. Minden gondolatomat minduntalan magához vonja, mint a mágnes, olyan, mint egy nagy, sötét, hideg szem, amely soha nem veszi le rólam a tekintetét.

Vannak emlékeim, a gondolataim hálóját az emlékeim tartják össze. Ezek az emlékek azonban nem vezetnek vissza sehova, ugyanúgy, ahogy a Palota folyosói sem vezetnek el sehova, és aki betéved ide, mert betévednek, rengetegen, mindenféle korú és beosztású egyének, hogy intézzék a dolgaikat, csak koslatnak a folyosókon, és azt gondolják, el kell jutniuk egy bizonyos helyre, ahova rendelték őket, viszont a Palota folyosói egymásba érnek, és tulajdonképpen nem vezetnek sehova, mert mindenhol, ahol a Palotába betévedt egyén intézkedni próbál, továbbutasítják őt a következő irodába, ahonnan megint továbbutasítják őt a következő irodába, ahonnan megint továbbutasítják, és így tovább, amíg a Palotába betévedt egyén teljesen el nem veszik a folyosók örületes örvényében, és nem kezdi el összekeverni, hogy melyik irodában járt már és melyikben nem, mert azt sejtethi, hogy az irodák száma nem lehet vég nélküli, ám annyira összekeveredett már benne a sok kép és név és utasítás, hogy képtelen elkülönöztetni, ebben az irodában vagy abban az irodában már volt-e, így arra is képtelen, hogy kérdőre vonja azokat a beosztottakat, akik folyton folyvást továbbutasítják őt, és azt teheti csak, hogy baktat tovább a Palota folyosóin, és baktat és baktat és baktat, és egy idő után nyilván belátja, hogy tévedés volt idejönnie, tévedés volt idejönnie azzal a feltételezéssel, hogy elintézheti ezt meg ezt az ügyét, mert most már tudja, hogy nem hogy soha az életben nem intézheti el itt ezt meg ezt az ügyét, de most már arra is vajmi kevés esélye kínálkozik, hogy valaha kikeveredjen ebből az örületes örvényből, amibe most már teljes valójában belezuhant és beleveszett, és így nem történhet más, mint hogy a Palotába tévedt egyént egyszerűen elnyeli a Palota örületes örvénye, anélkül, hogy erről a Palotán kívül bárki is tudomást szerezhetne. Aki a Palotába betévedt, azt nem szokás féltetni, azért nem szokás aggódni, mert a Palotában rend van, és a Palota gondoskodik azokról, akik ide betértek.

Marusja hetente egyszer gondosan és alaposan megmosdat. Teljesen meztelenre vetkőztet ilyenkor, minden ruhadarabomat szépen egy szék támlájára helyezi, majd beleállít abba a pléhkádba, amelyet ekkorra már forró vízzel töltött meg. Szivacsot fog a kezébe, amelyre néhány csepp folyékony szappant cseppent, és sem túl gyengéden, sem túl durván bejárja a szivaccsal az egész testemet, a fejem búbjától a talpamig, és benyúl a farpofáim közé és a hónom alá, amitől én néha ódzkodom, mintha kincseket rejtegetnék a hajlataimban. Néha meg is jegyzi szárazon, mi az, talán valami kincseket rejtegetsz magadnál. Erre mindig engedek, és hagyom, hogy nyúljon be mindenhova. Rendszeresen eljártsszuk ezt, direkt kéretem magam, holott aztán kifejezetten jólesik, amikor benyúl, megborzongok tőle, egész testemben. Nem nézek magamra, amikor mosdat, hanem Marusja arcába nézek, amit ő nem szeret, és mintha direkt még vaskosabbnak mutatná az arcát, mint amúgy. Olyankor azonban, amikor valahova benyúl, és én megborzongok, lopva rápillantok a testemre, és látom, ahogy lúdbőrözök, és mintha a gyomrom-

ban mozgolódnı kezdenének azok a bogarak, most azonban egyáltalán nem zavaróan, hanem simogatóan. De az egész nem tart soká, Marusja sietősen mosdat, és a végén érelyesen rám parancsol, hogy alaposan mossam le magam, de nem engedi, hogy sokat áztassam magam, mert már jön a szúrók törölközővel, amibe gyorsan bebugyolál, és ilyenkor kezd már kissé feloldódnı az arcán az undor, vagy csak átmegy valamibe, amit talán úgy lehetne nevezni, tartós keserőség.

Babusa mamát képzelem a legidősebbnek az egész Palotában, de ebben nem vagyok biztos. Talán csak a magabiztossága miatt, meg mert mintha Babusa mama mindenkiről mindent tudna. Persze nem lehet tőle egy az egyben kérdezni, mert akkor vagy nem vesz figyelembe, vagy feldühödik. Ilyenkor néha megrúg, nem tudom, hogy tényleg el akar-e találni, de ha eltalál, az fájni szokott, mert Babusa mamának széles, otromba lábfeje van. Ha feldühítem, vakaréknak nevez, és a föld mélyére akar küldeni. Máskor, amikor nem én dühítem fel, hanem valamiért búskomorságba esik, csak úgy magától nekem jön, hogy miért jövök fel a felszínre, az ép emberek közé, mért nem maradok odalent a föld mélyén, mint a többi magamfajta szörnyeteg. De ezek inkább ritka esetek, mert Babusa mama, amikor nem dühítik fel, sok mindenkiről sok mindent elmond, és még a magamfajtról is higgadtan beszél, azt mondja, hogy átkozottak vagyunk ugyan, de biztos benne, hogy valahol odalent a föld mélyén megtaláljuk mi is a békességünket. Egyszer igazán mondhatná azt, hogy itt is megtalálhatok valamit, mondjuk mellette, vagy Marusja mellett, de akár Frederick tanácsos mellett is, csak hogy ne mindig odalent a sötét alagsorban, ahova le kell vonulni, mikor a Palota elcsendesedik, és kialszanak a fények a folyosókon, hogy ne csak ott kereshessem azt a bizonyos békességet, ahol úgy sincs, de ezt sosem mondja, csak rám-rámveti a kellemességében is szúrók tekintetét, és visszaküld, ugyanoda, ahonnan nem menekülhetek.

Keserő Olga olykor édességgel lep meg. Ő szereti a finomságokat, és undorodik a hústól, és nem ér hozzá senkihez, csak teát iszik és tejeskávét, és szereti a süteményeket, és mindig van a szekrénykéjében valami édesség, és még ha avas is, vagy kissé penészes, mindig jólesik. Ha látja, hogy megromlott, hosszasan szabadkoczik, hogy ilyen meg olyan a levegő a Palotában, többet kellene szellőztetni a folyosókat, mert minden megdohosodik, és a gombák a levegőben satöbbi, és páraelszívók kellenének, na de ki törődik ezekkel a dolgokkal itt, mikor mindenkinek ott vannak a saját ügyei, amelyek, természetesen, mindig halaszthatatlanok, ez a legfőbb jelszó, a halaszthatatlanság, itt mindig minden halaszthatatlan, miközben semmiben sem lép előre soha senki, mert hiába lépne előre, mikor ez a lépés sehova sem vezethet, mert a folyosóknak úgyszincs vége, azért folyosók, azért ez a nevük. Tudja ezt Keserő Olga is, csak rá kell nézni az arcára, arra az aprócska hegyes orrára, az orcáin a kicsi rikító pírra, hogy lássuk, mindent jól tud, és hiába töri magát, hogy leplezze a kétségbeesését, egyszerűen képtelen rá.

Babusa mama máskor is hozzám szokott érnı, nem csak akkor, amikor dühében belém rúg. Amikor megetet – lottyadt húscscafokat szór eléem, amelyek általában világosbarna szafttól csöpögnek –, miután hosszasan nézi, ahogy a számba tömöm a húst, és ahogy szétkenem az arcomon a szaftot, mohón és hanyagul, ahogy tudom, nem szabadna, így a Palotában nem viselkedünk, még akkor sem, ha én nem vagyok beosztott, hanem csak egy akárki, gyermek, ahogy a legtöbben neveznek – miután hosszasan nézi ezt, rezzenéstelen, kifejezéstelen arccal, odahajol hozzám, és megsimítja az arcomat. Nem változik az arcki-

fejezése ilyenkor sem, üres marad, mintha csak egy bútordarabot simítana meg, mintha valójában nem érdekelné az egész, és végig megtartja azt a bizonyos távolságot. A Palotában mindenki megtartja ezt a bizonyos távolságot. Babusa mama, miután megsimította az arcomat, visszahúzódik, és úgy tesz, mintha mi sem történt volna, és a következő pillanatban képes lenne ugyanúgy belém rúgni, mint bármikor máskor, mert nem felejt el, ilyenkor sem, egy pillanatra sem, hogy én egy nyomorék vagyok, és valójában semmi ke-resnivalóm nincs ebben a Palotában.

A Palotában sok ablak van, a hosszú oldalfolyosók mentén végig ablakok húzódnak, de redőnyök takarják el a kilátást, soha egy pillantást sem vehetünk az udvarra vagy a parkra, csak Babusa mama és Marusja és Keserű Olga elbeszéléseiből tudom, hogy a Palotát udvar és park öleli körbe, elől ott van az udvar, ahova a magas rangú beosztottak autói érkeznek, hogy kirakják a magas rangú beosztottakat, bejönnek a magas kovácsoltvas kapun, hogy egyenesen a bejárat előtt tegyék ki Petersen tanácsost és Rogov tanácsost és talán magát Frederick tanácsost is, mert Frederick tanácsos is magas rangú beosztott, bár azt nem igazán tudom elképzelni, hogy Frederick tanácsos esténként tényleg elhagyja a Palotát, ahogy nem tudom ezt elképzelni Babusa mamáról és Marusjáról és Keserű Olgáról sem, mert ők sem létezhetnek ezen a Palotán kívül, ahogy semmi sem, mert látom őket és mesélni tudok róluk, és én csak a Palotáról tudok mesélni. Idebent kell hogy legyenek éjszaka is, amikor mindent elnyel a sötétség, behúzódva az irodájuk mélyére – illetve a szobájuk mélyére, ahogy Marusja nevezi –, hallgatva a nagy-nagy sötétséget, ami mindent elnyel, s amiben valójában mindannyian benne tenyészünk, akár baktériumok egy nagy anyaszervezetben, megtúrt idegen elemekként, amelyeket ez az anyaszervezet előbb-utóbb majd felemészt.

Egy nagy kiáltásra várok, amelybe majd beleremegnek ennek az öreg Palotának a falai, ezek az évszázados falak, amelyek nyilván már annyi rémes kiáltást hallottak, kiáltásokat, amelyek megváltották a Palota falai között tévelygőket, mert végre hallottak valamit, ami megszakította a csendet, mielőtt még belevesztek volna ebbe a csendbe. Attól tartok, soha nem jön el ez a kiáltás, hogy ez a csend nem készülődés a kiáltásra, hanem ez már a Nagy Belenyugvás, abba, hogy nem, nem következik be, semmi nem következik be, aminek be kellett, az már bekövetkezett, ebben a Palotában minden csak ismétlődik, semmi nem történik igazán, minden csak tükörképe valaminek, és ezt a legtökéletesebben épp a csend foglalja magában, mert ebben a csendben benne van ennek a Palotának az egész meg nem történt története. Amikor napközben a folyosókat járom, amelyekre nem szüremlik be a kinti fény, a park fái között meg-megrebbenő fénysugarak, és amikor este ugyanígy ezeket a folyosókat járom, amelyekre nem szüremlik be az udvarra érkező autók lámpáinak egyetlen eltévedt fénycsóvája sem, végig erre a kiáltásra várok, de nincs az a torok, amely kiálthatna. Csak a beosztottak torkai vannak, meg azoknak a torkai, akik a Palotába érkeznek, hogy elintézzenek ezt vagy azt, de ők nem kiálthatnak, mert ők belevetették magukat ebbe a csendbe, ennek a csendnek a feneketlen kürtőjébe, és már vissza sem pillanthatnak, és minden hangjukat elnyomja ez a fojtó csend, amelyet a Palota évszázados falai árasztanak. Semmilyen ez a csend, nem tudni róla semmit, és nem lehet vele kezdeni semmit, csak van. De akkor mért várok erre a kiáltásra minduntalan, nem tudom, nem értem.

Időnként patkányirtást rendeznek a Palotában, és ilyenkor mindent valami elemi rosszindulat tölt be. Marusja arcán például mindig ideges, cinikus vigyor jelenik meg ilyenkor, és csupa gonosz történetet mesél, gyermekekről, akik nem olyan gyermekek vol-

tak, mint én, hanem nagyon is ép gyermekek, ép testtel és szellemmel, akiket behoztak a szüleik a Palotába, hogy így szabaduljanak meg tőlük, és ezek a gyermekek itt öregedtek meg ennek a Palotának a falai között, keserűségben, összeaszódva, távol az élet minden örömétől és vidámságától, és ahogy Marusja ezt meséli, egyre jobb kedvre derül és egyre szélesebb az arcán az az ideges, cinikus vigyor. Mintha mindenki valójában féltene valamit, mintha a patkányokat féltene, vagy attól tartanának, a patkányirtásban elveszhet valami, ami értékes, pedig soha semmi nem veszik el, mert a Palotában nincsenek is patkányok, én már csak tudom. Pelék vannak, de patkányok nincsenek. A peléket jól ismerem, a bundájuk selymes és puha, kissé szúrós szagú ugyan, de meg lehet szokni, és én szeretek, hozzájuk dörgölőzni, szeretem érezni a bundájuk melegét és az orruk hűvös érintését, és a farkuk sziszegő hangját, ahogy osonva közelednek a padlón, hallgatni a kecses surranásukat, és ahogy egymással halkán nyivákolva évődnek, a hímek is ugyanolyan idétlenül nyivákolnak, mint a nőstények, idétlenül és kedvesen, és ilyenkor mintha direkt előttem produkálnák magukat, mint azokban a rádióműsorokban, amelyeket olykor Keserű Olgával hallgatunk, ahol házaspárok marják egymást viccesen. Ilyenek ezek a pelék, olyanok, mint mi, vagyis mint ők, mint a Palota beosztottjai, én számukra is csak egy idegen lehetek, még ha befogadnak is maguk közé, ahogy Babusa mamáék, de megtartják a távolságot, végső soron mindig megtartják a tisztas távolságot még a pelék is.

Sejtem persze, mert vannak világosabb pillanataim, hogy minden csak a sötétség műve, és ez a sok szín és forma, ami fel-felbukkan körülöttem, csak a sötétség engedménye, semmi más. Babusa mama, Marusja, Frederick tanácsos nem ülnek ott bent az irodájuk mélyén, sem a szobájukban, és ahogy koslatok a folyosókon, reggel, délben, este, ez mindmind csak a sötétség engedménye, hogy néhány megbocsátható pillanatra enged a szorításon, de a valóság csakis az övé, senki másé, és én örülhetek, hogy ad némi időt, mielőtt, mielőtt, tehát mielőtt bekebelez, és talán rendezhette volna másképp is, talán nem kellett volna, hogy ebbe a fájdalokkal teli, kifejeletlen testbe helyezzen, hogy ebben a korcs alakban kelljen megélnem azokat a homályos fényvillanásokat, amelyekben előtűnik a Palota, Babusa mamával, Marusjával és a többiekkel, de ezt igazából ő tudja, és nevetséges, hogy bele akarok szólni, ez is az én kicsinyességemet bizonyítja, semmi mást, és az ő nagyságát, mert nemcsak az alagsor az övé, hanem minden, a kezdetektől.

Marusja egykor talán szép nő lehetett. Amikor még nem tévedt be a Palotába. Mesélt egyszer erről: hogy ő is, ugyanúgy, ahogy oly sokan mások, gyanútlanul tévedt be ide, hogy elintézzon egyet s mást. Nem sejtette, hogy ide nem lehet csak úgy, minden következmény nélkül besétálni. Nem tudott a Palotáról semmit, és ez végzetes következményekkel járt a számára. Marusja akkor szép, törekeny nő lehetett, merengő tekintettel, nagy-nagy távolságokkal a szemében, légies léptekkel közlekedhetett, a karjára vetett kis kezításkával, az ajkán vékony kis rúzsréteggel, és nem igazán törődhetett semmivel, csak azzal, hogy sétálhasson, és hogy nézhesse a felhőket. Na de mért lép be egy ilyen szép fiatal nő a Palotába, mért vállal ilyen képtelen kockázatot, mért sodorja veszélybe önmagát, és legfőképp: mért nem tartja magát ahhoz, hogy neki a szabad ég alatt kell sétálnia és a felhőket néznie? Lehet, hogy nem is igaz mindez, és Marusja soha nem sétált a szabad ég alatt? Lehet, hogy idebent látta meg a napvilágot, ami egyszer s mindenkorra egyet jelentett neki a Palota folyosóinak tompa, maszatos fényével? Lehet, hogy sosem látott egyetlen valódi felhőt sem, soha nem pillanthatta meg az eget ugyanúgy, mint én? Soha nem kérdezhetem meg ezt Marusjától: előre látom, ahogy vérig sértődne, és hetekig nem állna szóba velem, és nem mosdatna meg, az pedig mindennél rosszabb lenne.

Hogy ki a legöregebb a Palotában?, kérdezett vissza Babusa mama, amikor feltettem neki ezt a kérdést. Mindig úgy gondoltam, csakis ő lehet a legidősebb, neki kell lennie, az ő törődött, de még mindig rugalmas arca, az ő kizökkenhetetlen mozdulatai, az ő tökéletes rutinossága – senki nem ért fel hozzá, gyakorlottabb és bölcsebb volt bárkinél, akit ismertem, még Frederick tanácsosnál is, igen, ki merem jelteni, hogy számomra Babusa mama ügyesebb és bölcsebb volt Frederick tanácsosnál is, aki lehetett akármilyen magas rangú beosztott, viszont nem láttam még őt mást csinálni, mint a kicsi balkonján cigizni és közben morogni a telefonálókra, akik egyfolytában zaklatták. Bezzeg Babusa mama, ő mindenhez hozzá tudott szólni, és a szavaiban mindig volt valami, a pontosságon és célirányosságon túl, valami nagyszabású gondolat, ami mindig rávilágított egy olyan dologra, ami nekem magamtól soha eszembe nem jutott volna. Babusa mama azonban alaposan meglepett, amikor azt állította, szerinte én vagyok a legidősebb a Palota összes lakója közül. Láthatta rajtam a megrökönyödést, a kérdést a szememben, amire magyarázni kezdte, hogy az, hogy az emlékezetem korlátozott, hogy nem emlékszem arra az időre, amikor én már itt voltam, ők, a többiek azonban még sehol, ez még nem jelenti azt, hogy nem volt ilyen idő, és Babusa mama mindezt rendkívüli magabiztossággal mondta. Akár százéves is lehetek már, tette hozzá, igen, egy százéves gyermek, akármilyen furcsán hangzik is. Nem akartam elhinni, amit mond, de akkortól mégis úgy tekintettem magamra, mint egy megöregedett gyermekre, akit mégis így hívnak: gyermek, hiába, hogy korábban itt voltam náluk, valamiért mégis így hívnak, hiába öreg a testem, nem csak csonka és kifejtlen és gyenge, de rettenetesen öreg is.

Csak két lehetőség van: vagy létezik a képzelet, és akkor mindent elborít, vagy nem, és akkor ez az egész megváltoztathatatlanul *itt van*. Nincs semmiféle átmenet vagy köztes megoldás: ez teljességgel kizárt. Ha van képzelet, akkor nem engedhet el, nem teheti, hogy ne rántson magával az örvény legeslegmélyére; a sötétség is csak az ő szövetségese. És talán a képzelet nem más, mint maga a feltételes mód, amely kacéran lebegtetni elöttünk a létezést. Ha így van – márpedig a feltételes módot használjuk, a feltételes mód létezik –, semmit nem lehet kizárni a feltételes mód uralma alól, semmit, ami mégoly kijelentőnek, felszólítóknak, kérdőnek vagy óhajtóknak tettetné is magát, mert a feltételes mód mindőjükre kiterjeszti a hatalmát, mert úgy van ott, hogy nincs, settenkedve, a határon táncolva, létezetlenül, és mégis, a legszilárdabb létezésben: az elképzelhető elképzeli magát, elképzeli engem és elképzeli mindent. Mindegy, mit mondanak, mindegy, mit morog felém Babusa mama, mindegy, mit duruzsol Marusja, mit harákol Frederick tanácsos, mert ez mindmind csak kiszolgáltattja a feltételes módnak, a megismerhetetlen, sehonnan nem induló és sehova sem tartó képzeletnek. Ami – mégis!!! – be van zárva ide. Be van zárva ebbe a Palotába. Be van zárva a keleti szárnyba.

Kukucsálok kifele Frederick tanácsos balkonjára, ahol egyfolytában dohányzik és zsörtölődik, nyújtogatom a nyakam, mert be nem léphetek az irodába, nem léphetek át a küszöbön, csak idekintről, a folyosóról leselkedhetek, és hallgathatom, hogy folyamatosan rikácsol a telefon, és Frederick tanácsos rázza a fejét, hogy mit akarnak ezek a nyomorultak, már megint mit akarnak tőlem. Sosem tudja meg, sosem tudhatja meg, hogy mit akarnak, mert még soha, egyetlenegyszer sem vette fel a telefont, azt az átkozott kagylót, ahogy ő mondaná, még soha nem nyúlt oda érte. Engem ez nem érdekel, akarjanak tőle bármit, úgyszólván tudhatják, hogy sosem kapják meg, mert mindenki tudja, aki belép a Palotába, tudnia kell, hogy itt soha semmit nem intézhet el, soha semminek nem járhat utána, ezt tudniuk kell, s ha nem tudják is, nagyon gyorsan rá kell jönniük. És azt is tudni-

uk kell, hogy Frederick tanácsos sosem veszi fel a telefont, eddig sem vette fel sosem, és ezután sem fogja sosem felvenni, mert ez egyszerűen így van. És Frederick tanácsosnak is tudnia kell – és ő tudja a legjobban, hajaj! –, hogy hiába dohányzik ott kint a balkonon, és hiába zsörtölődik ezeken a nyomorultakon, nem fogják abbahagyni, nem fogják megenni, újra és újra tárcsázni fognak, amíg el nem kopik az ujjuk, újra és újra felveszik a kagylót, hogy hívják őt, és tulajdonképpen teljesen mindegy, milyen ügyben, valószínűleg már ők maguk sem tudják, mit akartak eredetileg, vagy talán sosem tudták, és jó, ha azt tudják, kik ők. Még csak azt sem lehet tudni, valóban odakintről hívnak-e, vagy legalább a másik szárnyból, a nyugatiból, mert könnyen meglehet, csak valamelyik kolléga az a szomszéd irodából, aki akár át is jöhetne, bármelyik pillanatban, de inkább hív, mert megszokta, hogy hívjon, és tudja, hogy Frederick tanácsos úgysem veszi fel, tehát végső soron teljesen mindegy, hogy hív-e, vagy sem, így nyugodtan eltöltheti a mérhetetlen sok idejét – persze, csak addig, míg be nem sötétedik, és ki nem ürül a Palota – azzal, hogy Frederick tanácsost hívogatja. Ez azonban mit sem változtat azon, hogy én nem láthatok ki a balkonra, és, ami a lényeg, nem láthatok ki a balkonon túlra, nem láthatom az eget, amely alatt Frederick tanácsos ott dohányzik és zsörtölődik, pedig, mivel ez egy balkon, égne is kell ott lennie, igazi égboltnak. Elújságotlan Babusa mamának és Marusjának és Keserű Olgának, hogy láttam az égboltot, amit idebentről, a Palotából, nem pillanthat meg senki. Talán nem hinnének nekem, de ez sem számítana, mert akkor már bennem lenne, itt lenne bennem az égbolt. Csak azt nem tudom, hogy férne belém. Az is lehet, hogy szétfeszítene, mert az égbolt hatalmas és beláthatatlan. Talán nem tudnám befogadni. Ha pedig látnám is, és még be is tudnám fogadni, akkor sem szólhatnék róla egy szót sem. Nem, az lehetetlen lenne. Nem mondhatnék róla egy szót sem, sem Babusa mamának, sem Marusjának, sem Keserű Olgának. Látom az arcukat, ahogy néznek rám, kedvesen, de szigorúan, mint egy gyermekre, aki nem akarja felfogni, hogy szabályok vannak. Én csak a Palotáról beszélhetek. Látom az arcukat, a szemüket, amely sápadtan csillog, és tudom, hogy nincsenek, és hogy ezt meg kell nekik bocsátanom. Elvégre mindannyian a Palotában vagyunk, a Palotáért vagyunk, és ez így van jól. ■ ■ ■

■ **Szalay Zoltán** (Dunaszerdahely, 1985): író, kritikus. Legújabb kötete: *Drága vendelinek* (Kalligram, 2014).

